

Sygn. akt III AUa 958/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy M. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 czerwca 2013 r. sygn. akt VII U 3192/12

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 958/13

UZASADNIENIE

M. Ż. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 18.07.2012 roku, na mocy której odmówiono mu prawa do renty socjalnej, z uwagi na brak całkowitej niezdolności do pracy. Ubezpieczony podniósł, że rozstrzygnięcie to jest niesprawiedliwie i krzywdzące, w szczególności, że z powodu wypadku na motocyklu doznał urazów fizycznych, nie może pracować i obecnie utrzymuje się tylko ze środków z pomocy społecznej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz podtrzymał stanowisko w sprawie. Podał dodatkowo, że ubezpieczony był uprawniony do renty socjalnej w okresie

od 1 sierpnia 2004 roku do 31 października 2005 roku.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6.06.2013 roku oddalił odwołanie.

Sąd I Instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. M. Ż., urodzony (...), posiada wykształcenie średnie ogólne – w czerwcu 2004 roku ukończył (...) Liceum Ogólnokształcące (...) (...) w S.. W czerwcu 1999 roku ubezpieczony ukończył Szkołę Zasadniczą Zawodową w S., uzyskując tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych.

W okresie od 7 maja 2001 roku do 22 czerwca 2001 roku był zatrudniony na stanowisku pracownika chłodni w (...) S.A. w W..

W dniu 15 kwietnia 2004 roku M. Ż. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał urazu głowy ze złamaniem lewej kości czołowej

i ciemieniowej, stłuczenia mózgu i pourazowego krwawienia podpajęczynówkowego, uszkodzenia nerwu twarzowego prawego oraz stłuczenia przedramienia lewego

i stłuczenia szyi. Następnie, w okresie od 7 do 30 lipca 2004 roku, był hospitalizowany na Oddziale (...) (...) w C., gdzie rozpoznano u niego encefalopatię pourazową z odczynem paranoicznym. W okresie od 1 sierpnia 2004

roku do 31 października 2005 roku ubezpieczony był uprawniony do renty socjalnej. Całkowita niezdolność do pracy pozostawała wówczas w związku ze skutkami ciężkiego urazu czaszki

i występującymi objawami encefalopatii pourazowej. Orzeczeniem Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. z 29 lutego 2012 roku M. Ż. został zaliczony

do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. W celu ustalenia stanu zdrowia

i niezdolności do pracy ubezpieczonej Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii zespołu biegłych sądowych lekarzy o specjalności z zakresu psychiatrii, neurologii, urologii i interny. W oparciu o opinię zespołu biegłych Sąd meriti ustalił, że u ubezpieczonego rozpoznano:

- organiczne zaburzenia osobowości u osoby po przebytych w 2004 roku urazie głowy ze złamaniem kości ciemieniowej i czołowej lewej, stłuczeniem mózgu

i krwawieniem podpajęczynówkowym,

- stan po zabiegu endoskopowym rozcięcia zwężenia cewki moczowej.

Przebyty zabieg rozcięcia zwężenia cewki moczowej przywrócił prawidłowe funkcje układu moczowego, w związku z czym M. Ż. jest osobą zdolną do pracy.

W zakresie neurologicznym nie stwierdza się u niego objawów upośledzenia funkcji narządu ruchu, w szczególności nie występują niedowłady, zaburzenia korzeniowe, czy zaburzenia zborności i równowagi. Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony jest osobą trwale i częściowo niezdolną do pracy z ogólnego stanu zdrowia, a niezdolność ta jest spowodowana zaburzeniami osobowości bez istotnego obniżenia funkcji intelektualnych. Schorzenie to co prawda uniemożliwia M. Ż. podjęcie pracy zgodnej z posiadanymi przez niego kwalifikacjami, ale już nie uniemożliwia wykonywania prostych prac fizycznych.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał,

że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie i wskazał na art. 4 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (tekst jednolity opubl. w Dz. U. z 2013r., poz. 982, ze zm.) i (poprzez przepis odsyłający art. 5 tej ustawy) art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity opubl. w Dz. U. z 2013 roku, poz. 1140, ze zm.) - zwaną dalej ustawą emerytalną - jednocześnie przytaczając ich treść. Dla zweryfikowania ustaleń organu rentowego dotyczących zdolności ubezpieczonego do pracy, stopnia niezdolności oraz okresu trwania, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych celem ustalenia, czy M. Ż. jest całkowicie niezdolny do pracy, jaki charakter (okresowy czy trwały), czy naruszenie sprawności organizmu powodujące ową niezdolność nastąpiło przed ukończeniem przez ubezpieczonego 25 roku życia (k.7). Sąd pierwszej instancji wskazał, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, w

tym przede wszystkim opierając się na treści wiarygodnej opinii biegłych z zakresu interny, urologii, neurologii i psychiatrii, doszedł do przekonania, iż ubezpieczony jest osobą jedynie częściowo i trwale niezdolną do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Przy tym niezdolność spowodowana jest zaburzeniami osobowości bez istotnego obniżenia funkcji intelektualnych, które są skutkiem przebytego w 2004 roku urazu głowy ze złamaniem kości ciemieniowej i czołowej lewej, stłuczeniem mózgu i krwawieniem podpajęczynówkowym. Stan psychosomatyczny M. Ż. niewątpliwie utrudnia funkcjonowanie ubezpieczonego w życiu codziennym oraz uniemożliwiają mu wykonywanie wielu zawodów. Niemniej, mając na względzie młody wiek ubezpieczonego (33 lata), poziom wykształcenia (średnie ogólne oraz zasadnicze zawodowe jako mechanik samochodowy) oraz wiążącą się z tym możliwość zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych do wykonywania innych zawodów, nie sposób uznać, aby M. Ż. był niezdolny do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu meriti, rzetelność i fachowość oceny medycznej biegłych sądowych nie budzi żadnych wątpliwości. Subiektywne odczucia ubezpieczonego odnośnie stanu jego zdrowia - dotyczące z resztą nie tyle medycznego rozpoznania chorób, co postawionej diagnozy w zakresie braku całkowitej niezdolności do pracy - nie znalazły swojego potwierdzenia ani w przedstawionej przez niego dokumentacji, ani też w sporządzonej przez biegłych opinii. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje to, że ubezpieczony legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wydanym przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w S.. Pojęcie to nie jest bowiem tożsame z pojęciem niezdolności do pracy. W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie spełnił warunku, jakim jest całkowita niezdolność do pracy.

Z powyższych przyczyn, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zaskarżył ubezpieczony wnosząc o jego zmianę / uchylenie i przyznanie prawa do renty socjalnej, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego apelujący zarzucił, iż zostało ono oparte na wadliwej opinii biegłych lekarzy sądowych, wydanej po przeprowadzeniu tylko powierzchownego badania, z pominięciem aktualnych wyników badań TK i EEG, o które biegli nawet nie zwrócili się do ubezpieczonego.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I Instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o wszechstronną ocenę całokształtu okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego i wyprowadził z tychże należycie uzasadnione wnioski, które stały się podstawą do wydania orzeczenia drugo instancyjnego bez potrzeby ich uzupełniania bądź korygowania. Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy nie naruszył tak norm prawa materialnego, jak i zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji. Zaskarżone rozstrzygnięcie jest trafne i tym samym nie ma też podstaw do jego zmiany. Sąd Apelacyjny nie podzielił przy tym zarzutu apelacji ubezpieczonego, że ustalenia faktyczne były czynione w oparciu o wadliwą opinię biegłych sądowych, wskutek nierzetelnego przeprowadzenia badania przedmiotowego i pominięcia wyników badań specjalistycznych.

Prawidłowym było przyjęcie, że ubezpieczony nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, gdyż może wykonywać proste prace fizyczne. Sąd Apelacyjny dzieląc w całości ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji przyjął je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania. Należy wskazać, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w zw. z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie przepisów określonych w ustawie emerytalnej, stosując odpowiednio m.in. art. 12-14 ustawy emerytalnej. Przepis art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej, definiując niezdolność do pracy stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu

i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przepisy art. 12 ust. 2 i 3 ww. ustawy wskazują, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną

do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej

z poziomem posiadanych kwalifikacji. Jak wynika z powyższego, niezdolność może istnieć w postaci utraty zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy (niezdolność całkowita), jak i znacznej utraty zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (niezdolność częściowa). Przy ocenie niezdolności do pracy w myśl art. 12 ustawy emerytalnej o niezdolności nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ

na funkcjonowanie organizmu człowieka, tylko decydujące znaczenie ma ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej z zw. z art. 278 § 1 k.p.c.) – zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24.08.2010r., sygn. I UK 64/10, LEX nr 653663. Sąd Apelacyjny miał na uwadze,

że apelacja oparta została na zakwestionowaniu ustalenia Sądu Okręgowego

co do stanu zdrowia ubezpieczonego, przesądzającego o braku spełnienia ustawowej przesłanki całkowitej niezdolności do pracy powstałej czy mającej swoje źródło przed 18 rokiem życia lub w trakcie nauki w szkole średniej – tj. do 25 roku życia (art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej). Nie ulega przy tym wątpliwości, że do nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, ażeby przyczyna naruszenia sprawności organizmu osoby ubezpieczonej (choroba) - powodująca całkowitą niezdolność do pracy - powstała

nie później niż w wyżej wskazanych okresach. Całkowita niezdolność do pracy może powstać jednocześnie z naruszeniem sprawności organizmu, jak i w okresie późniejszym (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2006 r., II UZP 4/06, OSNP 2006/21-22/334; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 6/11, LEX nr 1026617). Nie można też wykluczyć sytuacji, w której całkowita niezdolność do pracy powstanie później niż naruszenie sprawności organizmu. Zdarzy się to wówczas, gdy zmiany chorobowe u osoby, u której doszło do naruszenia sprawności organizmu, nasila się później do tego stopnia, że uniemożliwią jej wykonywanie jakiejkolwiek pracy (tak: cyt. wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2011 r.). Analiza wydanej w niniejszej sprawie wiarygodnej i zgodnej opinii zespołu biegłych sądowych nie pozwala jednak na ustalenie, że w przypadku ubezpieczonego powstała w 2004r. wskutek wypadku komunikacyjnego okresowa całkowita niezdolność do pracy, tj. jeszcze w trakcie nauki w szkole średniej w kwietniu 2004r. (k.5 a.m. i k. 5 a.r., t. II), po upływie okresu, na jaki przyznano prawo do renty socjalnej oraz przeprowadzonej jeszcze w kwietniu 2004r. rehabilitacji, prowadzi nadal do takiego naruszenie sprawności organizmu, które pozbawia całkowicie pozbawia ubezpieczonego zdolności do podjęcia i wykonywania jakiejkolwiek pracy zarobkowej, według stanu ocenianego na dzień złożenia wniosku rentowego czy najpóźniej na dzień wydania zaskarżonej decyzji z dnia 18.07.2012r. (k. 14 , t. II .a.r.). Należy wskazać, że z opinii z dnia 29.10.2012r. wynika, że ubezpieczony faktycznie posiada rozpoznaną dysfunkcję w związku z organicznymi zaburzeniami osobowości, powodującą częściową, trwałą niezdolność do pracy, zgodnie z posiadanymi rzeczywistymi kwalifikacjami. Niemniej, w ocenie medycznej biegłych sądowych

nie prowadzi ona do całkowitej niezdolności do pracy, skoro ubezpieczony posiada zdolność do wykonywania prostych prac fizycznych. Z taką oceną należy zgodzić się, gdyż ubezpieczony mimo pourazowego organicznego zaburzenia osobowości,

nie ma istotnie obniżonej sprawności (funkcji) intelektualnej, ani takich zaburzeń, które dyskwalifikowały jego zdolności do pracy. Nie istnieje też obecnie upośledzenie narządu ruchu (bez niedowładów, zaburzeń zborności, korzeniowych, zaburzeń równowagi, k.17-9). Co istotne, ubezpieczony - jak podał podczas zbiegania wywiadu lekarskiego - nie pozostaje pod opieką poradni specjalistycznej,

nie kontynuuje też leczenia (k.17). Przy wezwaniu na badania przez biegłych sądowych ubezpieczony został zobowiązany do przedłożenia aktualnych wyników badań (k.12. Z treści opinii biegłych z dnia 29.10.2012r. nie wynika jednak,

aby ubezpieczony posiadał i przedłożył biegłym aktualne wyniki badań specjalistycznych, co jest zresztą logiczne, skoro jak podał, nie leczy się

i nie pozostaje pod opieką lekarzy. Z akt medycznych wynika wręcz, że ubezpieczony nie leczy się psychiatrycznie, ani neurologicznie, a ostatnie karty informacyjne leczenia szpitalnego pochodzą sprzed lat, tj. z 2004 roku. Zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 28.03.2012r. (k.12 a.m.) nie wniosło nic nowego do sprawy, skoro również nie opierało się na wynikach nowych badań specjalistycznych. Należy wskazać, że ubezpieczony pobierał rentę socjalną, lecz przyznaną bezpośrednio

po wypadku w 2004r., jedynie okresowo, tj. do października 2005r. Obecny stan zdrowia ubezpieczonego, w świetle posiadanych w aktach sprawy wyników badań oraz opinii biegłych sądowych, nie czyni go już całkowicie niezdolnym do pracy zarobkowej, w tym pracy fizycznej lekkiej. Dokonując oceny materiału dowodowego, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że opinie biegłych sądowych są wiarygodne

i przekonywujące, gdyż zostały sporządzone przez osoby legitymując się specjalistyczną wiedzą medyczną, o specjalizacjach adekwatnych do zgłaszanych dolegliwości i schorzeń, po uprzednim zebraniu wywiadu i przeprowadzeniu badań przedmiotowych, zapoznaniu się z aktami sprawy i dokumentacją medyczną,

a wnioski biegłych są logicznie, zrozumiale i przekonywujące. Biegli udzielili wyczerpujących wyjaśnień. Okoliczność natomiast, że ubezpieczony ma nadal ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności (orzeczenie z dnia 29.02.2012r., okresowo do 01.03.2016r., k. 20 am.) nie ma rozstrzygającego znaczenia dla meritum sprawy, gdyż niepełnosprawność jest odmienną kategorią orzeczniczą niż niezdolność do pracy. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może odnosić się tylko

do niepełnosprawności, które jest pojęciem szerszym niż „niezdolność do pracy”,

a zatem nie każda osoba niepełnosprawna jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności służy też innemu celowi niż nabycie na jego podstawie świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Wydawane jest ono na podstawie ustawy, która nie ma zastosowania przy ustaleniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a zatem nie może stanowić podstawy, w oparciu o którą uzasadnione jest przyjęcie, że ubiegający się o rentę socjalną jest niezdolny do wykonywania jakiegokolwiek pracy zarobkowej (podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia

20 stycznia 2010 roku, sygn. II UK 154/09, LEX nr 583803). Ponadto, niezdolność

do pracy w stopniu mniejszym niż „znaczący” nie jest niezdolnością do pracy objętą ochroną rentową (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2010 roku, sygn. I UK 22/10, M.P.Pr. z 2010 r., nr 10, poz. 506). Umiarkowana niepełnosprawność nie oznacza również całkowitej niezdolności do jakiegokolwiek pracy. Sąd Apelacyjny wyjaśnia również, że renta socjalna nie jest już świadczeniem socjalnym, choć nadal jest finansowana ze środków budżetu państwa.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako niezasadną.

del. SSO Beata Górka SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Barbara Białicka